

ข้อคิดบางประการในการพัฒนา ระบบห้องสมุดขึ้นใช้งานของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

สรุป โสรัตน์ เสน่ห์ และคณะ*

ปัจจุบันระบบห้องสมุดอัตโนมัติ สำนักหอสมุดกลางได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูล ให้จัดเก็บข้อมูลได้ในรูปแบบดิจิทัลซึ่งสามารถจัดเก็บข้อมูลได้อย่างหลากหลายและมหาศาลลดขั้นตอนการทำงานโดยอาศัยการออกแบบที่เชื่อมโยง ขั้นตอนการทำงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถส่งผ่านข้อมูลถึงกันได้อย่างรวดเร็ว ทำให้บรรณารักษ์สามารถลดเวลาและใช้ทรัพยากรได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้สามารถใช้เวลากับงานวิชาการ หรืองานด้านการจัดการได้มากขึ้น

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ สำนักหอสมุดกลางที่กำลังพัฒนาขึ้นใหม่นี้ มีแนวคิดพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

- ระบบที่พัฒนาขึ้นเองในประเทศไทย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้เหมาะสมและสอดคล้องกับการใช้งานมากที่สุด อีกทั้งเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาด้านภาษาไทยซึ่งระบบห้องสมุดอัตโนมัติอื่นๆ ของต่างประเทศยังไม่สนับสนุนภาษาไทยได้ดีพอ

- ระบบที่สมบูรณ์ในด้าน การจัดเก็บข้อมูลที่หลากหลาย เช่น ข้อมูลภาพนิ่ง, ภาพเคลื่อนไหว, ข้อมูลเสียง และรูปแบบการจัดเก็บที่สะดวกยิ่งขึ้นในรูปของ CD-ROM เป็นต้น

รวมถึงการแสดงผลเนื้อหาได้ในหลายรูปแบบ เพื่อพัฒนาสู่การเป็นห้องสมุดหลายสื่อ (Multimedia) ซึ่งเพิ่มความสะดวกในการใช้งานด้านต่างๆ

- ระบบที่มีการลงทุนพื้นฐานในด้าน Hardware และ Software ไม่สูงมากจนเกินไป สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคตกับโรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่ต้องการพัฒนาระบบห้องสมุดของตนเองได้

- ระบบที่มีขั้นตอนการทำงานที่ง่ายต่อการเข้าใจในระดับที่บรรณารักษ์สามารถดูแลและให้การ Maintenance เองได้

- ระบบที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับเครือข่ายสากล (Internet) ซึ่งมีค่าใช้จ่ายต่ำใช้ติดต่อได้แพร่หลายด้วยความสะดวก รวดเร็ว สามารถติดต่อค้นหาข้อมูลต่างๆ ทำรายการจองหนังสือ ตรวจสอบเช็ครายการยืมด้วยตนเองได้ โดยการติดต่อผ่านเครือข่ายต่างๆ มายังสำนักหอสมุดกลาง และสามารถจัดทำสำเนา หรืออ้างอิงถึงเพื่อการค้นคว้าต่อไปยังห้องสมุดอัตโนมัติแห่งอื่นได้อย่างรวดเร็ว

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ สำนักหอสมุดกลาง ประกอบด้วย

1. ระบบจัดซื้อ (Acquisition)

ประกอบด้วย

- โปรแกรมการจัดซื้อหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์

* หัวหน้าแผนกระเบียบสารสนเทศและเทคโนโลยี สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

- ลงทะเบียน เพื่อส่งข้อมูลไปทำ
การ Catalog

- ตรวจสอบการสั่งซื้อ เพื่อดูว่า
มีการสั่งซื้อแล้วหรือยัง

๑ โปรแกรมงบประมาณ

- จัดสรรงบประมาณให้ คณะ/
หน่วยงานต่างๆ
- ตั้งงบประมาณ
- จัดทำรายละเอียดค่าใช้จ่าย
ต่างๆ

๑ โปรแกรม STOCK

- เก็บรายการอุปกรณ์เครื่องใช้
ภายในสำนักงาน
- บันทึกการเบิกจ่ายของภายใน
สำนักหอสมุดกลาง

2. ระบบวิเคราะห์สารนิเทศ (Cata-

logging) ประกอบด้วย

- ๑ โปรแกรมการ Catalog
- ๑ ให้เลขหมู่ หัวเรื่อง สารสนเทศ
ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ
- พิมพ์บัตรดัชนี (Index Card)
- พิมพ์ BARCODE สำหรับติด
หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ
และอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์

3. ระบบบริการสารนิเทศ (Circula-

tion) ประกอบด้วย

- ๑ โปรแกรมบริการยืม-คืน-จอง
หนังสือ
- จัดทำรายการการยืม-คืน-จอง
- ติดตามทวงหนังสือที่ค้างส่ง
คิดค่าปรับ
- ๑ โปรแกรมบริการยืม-คืน-จอง
วารสาร
- จัดทำรายการยืม-คืน-จอง
- ติดตามทวงวารสารที่ค้างส่ง
- คิดค่าปรับ

๑ โปรแกรมบริการยืม-คืน-จอง

โสตทัศนูปกรณ์

- จัดทำรายการยืม-คืน-จอง
- ติดตามทวงโสตทัศนูปกรณ์ที่
ค้างส่ง
- คิดค่าปรับ

๑ โปรแกรมสำหรับค้นหาหนังสือ

- ค้นหาตามเลขทะเบียน เลขหมู่
ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ชื่อหัวเรื่อง
ทั้งหนังสือภาษาไทยและภาษา
อังกฤษ

๑ โปรแกรมสำหรับค้นหาวารสาร

- ค้นหาตามชื่อเรื่อง ชื่อโปรแกรม

๑ โปรแกรมดัชนีวารสาร

- ค้นหาบทความ ตามชื่อเรื่อง
ชื่อบทความ ชื่อวารสาร ชื่อหัว
เรื่อง ทั้งหนังสือ บทความ
ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- ๑ โปรแกรมจองห้องที่ใช้ภายใน
สำนักหอสมุดกลาง เช่น จอง
ห้องประชุม, จองห้องดูวีดีโอ,
จองห้องค้นคว้ากลุ่ม-เดี่ยว
 เป็นต้น

- ๑ โปรแกรม check สถิติการยืม
คืน จอง ของผู้ใช้บริการสำนัก
หอสมุดกลาง

4. ระบบการสืบค้น (Inquiry or
OPAC)

๑ ระบบห้องสมุดแบบ ONLINE

ประกอบด้วย

- ๑ โปรแกรมสำหรับใช้กับ Work-
station ที่สำนักหอสมุดกลาง จัดไว้ให้ผู้ให้บริการ

- ๑ โปรแกรมสำหรับผู้ให้บริการที่
access เข้ามาทาง Campus Network ของมหา-
วิทยาลัยและทาง INTERNET ทั้ง 2 โปรแกรม
ประกอบด้วย

- โปรแกรมตรวจรายการยืม ใช้ดูรายการหนังสือ วารสาร
โสตทัศนูปกรณ์ ที่ผู้ให้บริการได้ทำรายการยืมไป
- โปรแกรมตรวจดูรายการจอง ใช้ดูรายการหนังสือ โสตทัศนูปกรณ์
ที่ผู้ให้บริการได้ทำรายการจองไว้
- โปรแกรมค้นหาหนังสือ วารสาร ค้นหาตามเลขทะเบียน เลขหมู่
ชื่อหนังสือ ชื่อวารสาร ชื่อผู้แต่ง ชื่อหัวเรื่อง ชื่อบทความ
- โปรแกรมดัชนีวารสาร ค้นหาบทความที่สนใจ ตามชื่อผู้เขียน ชื่อ
บทความ ชื่อวารสาร ชื่อหัวเรื่อง ทั้งบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6. ระบบ INTERNET สำนักหอสมุดกลาง ได้ทำการเชื่อมต่อกับ ระบบ INTERNET

โดยการเชื่อมต่อกับ INTERNET HOST ของศูนย์คอมพิวเตอร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ให้บริการในรูปแบบ Text Mode และ Graphic Mode และให้บริการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ห้องสมุดทั้งภายในและต่างประเทศ

ในอนาคตสำนักหอสมุดกลางมีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาระบบการสืบค้นให้เป็นการสืบค้นแบบ full text โดยการ scan ตัวเล่มและเนื้อหาสาระของหนังสือเก็บไว้ในหน่วยความจำของคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้โดยผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องทำการยืมตัวเล่มหรือไม่จำเป็นต้องเดินทางมาที่สำนักหอสมุดกลาง แต่สามารถอ่านบทความ หรือหนังสือ ได้โดยการสืบค้นผ่านเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ต หรือผ่านทาง web **www**

File Service Open Web
Main Service Log

รหัสผู้ใช้

ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง
นามสกุล	ตำแหน่ง	ตำแหน่ง
(DBuser)	ตำแหน่ง	ตำแหน่ง
ตำแหน่ง	ตำแหน่ง	ตำแหน่ง

รหัสชื่อ
0 0 0

เลขทะเบียน

ค่ารับใช้

รหัสหนังสือ	ชื่อเรื่อง	วันพิมพ์	จำนวนเล่ม
175980	พฤติกรรมผู้บริโภค ฉบับสมบูรณ์	28/10/1997	28/05/1998
135085	The marketing casebook : short examples of marketing	28/10/1997	28/05/1998
137980	ความรู้เกี่ยวกับสินค้า	28/10/1997	28/05/1998
129753	Guerrilla marketing on the Internet : the complete guide to	28/10/1997	28/05/1998
200906	Kalya	28/02/1998	28/05/1998
200906	Doing business in the new Vietnam	28/02/1998	28/05/1998
200922	China : the consumer revolution	18/03/1998	28/05/1998
201493	Advertising communications & promotion : a practical approach	18/03/1998	28/05/1998

14

ตัวอย่าง โปรแกรมบริการ ยิม - คีน

ข้อมูลระบบการเงิน

	รหัสผู้ใช้ A30002	ชื่อ กนกพร	นามสกุล ธีรนิมิตต์
	เลข 001	คณะ/แผนก คณะนิเทศศาสตร์	สถานะ อาจารย์ประจำ
	เขต กรุงเทพมหานคร	วิทยานิพนธ์	ปีพิมพ์ที่ 19/5/98
เลขทะเบียน	ชื่อเรื่อง	ปีที่นำออก	
136539	Advertising international : the privatisation of public space	23/5/98	
138130	Business to business communications handbook	23/5/98	
148310	Marketing : text and cases	23/5/98	
16404	พฤติกรรมผู้บริโภค	23/5/98	
157230	ไทย-พม่า-ลาว-จีน : สังคมและเศรษฐกิจ สหสัมพันธ์ร่วม	23/5/98	
175616	International business : theory and managerial applications	23/5/98	
175980	พฤติกรรมผู้บริโภค ฉบับบูรณาการ	23/5/98	
185085	The marketing casebook : short examples of marketing	23/5/98	
187980	ความรู้เกี่ยวกับสินค้า	23/5/98	
189763	Guerrilla marketing on the Internet : the complete guide to	23/5/98	
200903	Koiyu	23/5/98	
200906	Doing business in the new Vietnam	23/5/98	
203922	China : the consumer revolution	23/5/98	
201488	Advertising communications & promotion management	23/5/98	